ספרא — פרק כ

[א] "ואיש כי יכה" – אין לי אלא איש מכה. אשה מכה מנין? תלמוד לומר (שמות כא, יב) "מכה" – בין איש, בין אשה. אין לי אלא שהכה את האיש. הכה את האשה מנין? ואת הקטן מנין? תלמוד לומר "כי יכה...נפש" – בין איש, בין אשה, בין קטן. יכול אפילו הכה את הנפלים יהא חייב? תלמוד לומר "איש" – מה "איש" מיוחד שהוא בן קיימא, יצאו נפלים שאינן בני קיימא. "כי יכה כל נפש" – עד שיכה כל נפשו. להביא את שהכה ויש בו כדי להמית ובא אחר והמית, הרי זה חייב.

[ב] אילו אמר "מכה נפש בהמה ישלם" הייתי אומר מכה אדם ישלם בהמה, וכשהוא אומר "ישלמנה" – בבהמה עסקתי.

[ג] "ואיש כי יתן מום בעמיתו" – אין לי אלא בזמן שנתן בו מום. מנין צרם באזנו, תלש בשערו, רקק והגיע בו הרוק, והעביר טליתו ממנו, ופרע ראשה של אשה בשוק? תלמוד לומר "כאשר עשה כן יעשה לו".

[ד] ומנין הכהו כלאחר ידו בלוח ובפנקס ובבטימסמירות שבידו? תלמוד לומר "כאשר עשה".

[ה] מנין אחזו והעמידו בחמה ונשתרב, בצינה ונצטנן, השיך בו את הכלב, השיך בו את הנחש? תלמוד לומר "עשה".

[ו] יכול אפילו אמר לו "המתן לי כאן בחמה" ונשתרב, "בצינה" ונצטנן, שיסה בו את הכלב, שיסה בו את הנחש? תלמוד לומר "מום". מה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו? אחר שריבה הכתוב מיעט!? מרבה אני את אלו שהם מעשה ביד ומוציא אני את אלו שאין מעשה ביד.

[ז] יכול סימא את עינו, יסמא את עינו? קיטע את ידו, יקטע את ידו? שיבר את רגלו, ישבר את רגלו? תלמוד לומר "ומכה בהמה..מכה אדם" – מה מכה בהמה בתשלומין, אף מכה אדם בתשלומין. אם נפשך לומר (במדבר לה, לא) "ולא תקחו כופר לנפש רוצח" – לרוצח אין אתה נוטל כופר, נוטל אתה לאיברים כופר.

[ח] "ומכה בהמה..מכה אדם" מה תלמוד לומר? לפי שנאמר "מכה אביו ואמו", יכול לא יהיה חייב עד שיכה שניהם כאחת? תלמוד לומר "ומכה אדם" – אפילו אחד מהם. יכול אפילו הכהו ולא עשה בו חבורה יהא חייב? תלמוד לומר "ומכה בהמה..ומכה אדם" – מה מכה בהמה עד שיעשה בה חבורה אף מכה אדם עד שיעשה בו חבורה. יכול אפילו הכהו לאחר מיתה יהא חייב? תלמוד לומר "ומכה בהמה..ומכה אדם" – מה מכה בהמה בחייה אף מכה אדם בחייו.

[ט] "משפט אחד יהיה לכם" – כמשפט דיני נפשות דיני ממונות. מה דיני נפשות בדרישה וחקירה, אף דיני ממונות בדרישה וחקירה. אי מה דיני נפשות בעשרים ושלש אף דיני ממונות בעשרים

ושלש? תלמוד לומר "עין תחת עין", ריבה.

[י] "וידבר משה אל בני ישראל ויוציאו את המקלל אל מחוץ למחנה" – זה הוא שאמר מלמד שבית דין מבפנים ובית הסקילה מבחוץ. "וירגמו אותו" – ולא כסותו. "אבן"--מלמד שאם מת באבן אחת, יצא. "ובני ישראל עשו כאשר צוה ה' את משה" – אף לסמיכה, אף לדחיה, אף לתליה, אף ל"לא תלין נבלתו על העץ".